

همیشه‌ری جامعه

طرح همشهری شهرام شهبازی

وقتی مستقل شدن ترسناک است

بیکاری، ادامه تحصیل و مسائل فرهنگی دست به دست هم داده‌اند تا جوان ایران تمایلی به مستقل شدن نداشته باشد

گزارش

لیلا شریف
روزنامه‌نگار

همین چند سال پیش وقتی سن پسر یا دختر ایرانی به دهه ۲۰ می‌رسید، همه می‌دانستند که این جوان یا باید درس بخواند و کار کند یا در مسیر ازدواج قدم

بردارد و به هر نحوی شده، یک زندگی مستقل را برای خود تشکیل بدهد. نیم‌نگاهی به سن ازدواج جوانان و ورود آنها به بازار کار نشان می‌دهد که برخلاف گذشته، جوانان ایرانی تمایل چندانی برای بیرون کشیدن دستشان از جیب پدر و مادر و پیداکردن استقلال ندارند. بی‌رغبتی جوانان ایرانی

برای جداشدن از خانواده ریشه در دلایل فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی دارد و اهمیت این موضوع چنان پررنگ است که مرکز پژوهش‌های مجلس هم در گزارشی به موضوع «تأخیر در استقلال‌یافتگی جوانان» پرداخته و از دریچه بیکاری این موضوع را بررسی کرده است.

چرا استقلال جوانان مهم است؟

جوانان ایرانی نسبت به هم‌نسلان خود در دیگر کشورها با تأخیر، تصمیم به مستقل شدن را عملیاتی می‌کنند. مرکز پژوهش‌های مجلس برای اینکه جایگاه مهم مستقل شدن جوانان را عیان کند، دست به تعریفی از مستقل شدن جوانان می‌زند. براساس این گزارش «استقلال‌یافتگی جوانان از الزامات مهم تحقق همه‌جانبه‌گفتمان پیشرفت است اما بررسی شاخص‌های مختلف نشان می‌دهد جوانان ایرانی با تأخیر، استقلال پیدا می‌کنند و وارد دوره پذیرش مسئولیت‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شوند. در این خصوص بیکاری از عوامل مهم تأخیر در کسب درآمد پایدار اقتصادی و به تعویق افتادن استقلال‌یافتگی به‌شمار می‌رود.»

با توجه به این توضیحات باید قبول کرد که برای آگاهی از ابعاد مسئله به شناسایی عوامل مؤثر - مانند بیکاری که مورد اشاره مرکز پژوهش‌های مجلس است - دست زد.

بیکاری و تأخیر در مستقل شدن

معطل بیکاری را باید به‌عنوان یکی از عوامل اصلی از دست‌رفتن زمان برای یافتن شغل و کسب درآمد ذکر کرد و موضوعی است که در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با نام «مطالعه و بررسی عوامل مهم تأخیر در استقلال‌یافتگی جوانان» به‌توجه به معطل بیکاری، مورد تأکید قرار گرفته است.

در بخشی از این گزارش برای روشن شدن تأثیر بیکاری بر مستقل‌نشدن جوانان ایرانی، آمد است: «معطل بیکاری جوانان، موجب به تعویق افتادن استقلال‌یافتگی آنها و به تبع آن بازماندن کشور از رشد و پیشرفت‌های همه‌جانبه‌شده است. بررسی داده‌های مرکز آمار در دهه ۹۰ نشان می‌دهد که نرخ بیکاری جوانان ایرانی در مقایسه با جوانان سایر کشورها بالاتر است و در بازه سنی ۲۳ تا ۲۷ سالگی بیش از دیگر سنین به‌دنبال کار می‌گردند و دوره زمانی ۹،۴ ماهه را برای یافتن شغل طی می‌کنند.»

مریم شاهرخی
روانشناس بالینی

مستقل شدن با فرهنگ گره خورده است

استقلال یکی از چالش‌برانگیزترین زمینه‌ها برای خانواده‌های دارای فرزند نوجوان و جوان است. استناد به واقعیت مستقل شدن جوانان پس از ۱۸ سالگی در برخی کشورها که به صورت وسیع مورد اشاره جوانان خواهان استقلال است، نباید ما را از واقعیت تفاوت‌های عمده در یافتن فرهنگی، ساختار خانواده و حتی واقعیت‌های اقتصادی دور نگه دارد؛ در واقع در کشوری که نوجوان پس از پایان ۱۸ سالگی ورود به دنیای بزرگسالی، مستقل شده و زندگی شخصی خود را بنا می‌گذارد، روند کسب استقلال از سال‌ها قبل آغاز شده است. نباید فراموش کرد که این روند یک پیوست شدی تعریف شده با فرهنگ است.

بخش عمده‌ای از الزام‌های کسب استقلال که کسب مهارت‌های اجتماعی، مسئولیت‌پذیری و به‌عده گرفتن عواقب تصمیمات است هنوز در بسیاری از این افراد شکل درستی به خود نگرفته است. ساختار خاصی اقتصادی ثبات چندانی به افراد کم‌سمن و کم‌تخصص عرضه نمی‌کند و از همین جا یکی از ارکان مهم استقلال که همان استقلال مالی است، دچار لرزش می‌شود. ساختار اجتماعی و فرهنگی نیز فشار مضاعفی بر افراد جوان و خواهان استقلال وارد می‌کند. این مجموعه عوامل، سیر کسب استقلال را در فرهنگ ما به نسبت با تأخیر مواجه ساخته است و می‌بینیم که افرادی در

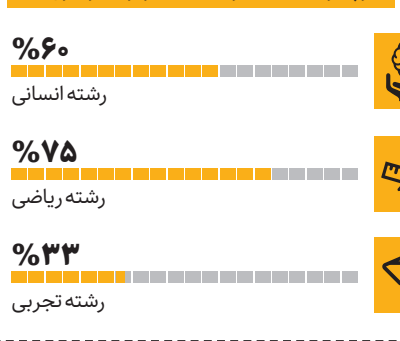

سدی به نام کنکور

آمار دانش‌آموزانی که پشت کنکور مانده‌اند تا شانس خود را برای پیدا کردن شغل از مسیر دانشگاه امتحان کنند، هر سال رو به افزایش است. هر چند آمار مستندی از تعداد پشت کنکوری‌ها وجود ندارد اما می‌توان به آمار ارائه‌شده از سوی علی عبدالعالی، کارشناس آموزش و پرورش تکیه کرد. او در سال ۱۴۰۰ اعلام کرده بود: «ما ۹۰۰ هزار دانش‌آموز داشتیم، اما بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر در کنکور شرکت کرده‌اند و این یعنی ۶۰۰ هزار نفر پشت کنکوری هستند؛ در واقع در ایران ۱۵۵ درصد پشت کنکوری داریم.» ماندن در پشت سد کنکور از این منظر اهمیت دارد که طولانی شدن این توقف، دست‌یافتن به استقلال را هم سخت‌تر می‌کند.

والدین در فکر دکتر و مهندس شدن فرزندانشان هستند براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس «جوانان به‌دنبال یافتن شغل با جایگاه مناسب، ثبات و دستمزد بالا هستند. در این مسیر، خانواده نیز همچون فرزند فکر می‌کند. بنابراین نتایج یک پیمایش ملی باید گفت که ۶۷،۴ درصد از والدین می‌خواهند فرزندشان، استاد دانشگاه، وکیل، پزشک یا کارمند اداری شود. نتیجه آن می‌شود که برای کسب مناصب شغلی همچون پزشکی که ظرفیت بسیار محدودی دارد، تمایل شدیدی ایجاد می‌شود. رقابت بخش قابل توجهی از جوانان برای صندلی‌های بسیار محدود تحصیلی موجب می‌شود تا افراد مدت‌زمان بیشتری پشت سد کنکور بمانند. با مقایسه متقاضیان علوم تجربی با رشته علوم انسانی و ریاضی ماندن طولانی مدت افراد پشت کنکور برای به‌دست آوردن نتیجه دلخواه تحصیلی، شغلی کاملاً عیان می‌شود.»

آمار پذیرفته‌شدگان در دانشگاه با آزمون سراسری ۱۴۰۱

سندرم وابستگی به آشنایان

تلاش برای زندگی کردن در جمع خانواده و فرار از مستقل شدن تنها محدود به جوان‌های ایرانی نیست و آمار نشان می‌دهد که بخشی از جوان‌های ۳۰ تا ۳۰ ساله آمریکایی نیز هنوز به زندگی با خانواده علاقه‌مند هستند.

گزارش داده‌های اخیر پایگاه اطلاعاتی بین‌المللی IPUMS نشان می‌دهد که ۶۸ درصد از بزرگسالان نسل Z آمریکا ترجیح می‌دهند با خانواده زندگی کنند و تمایلی برای مستقل شدن ندارند.

اخبار روز

محرومیت زدایی فضاهای آموزشی با کمک خیرین

وضعیت مدارس دولتی و آموزش مبتنی بر عدالت در سال‌های اخیر چنان بحرانی شده که بسیاری از مسئولان کمر همت برای رفع این مشکل بسته‌اند. مسعود پزشکیان نیز در قامت رئیس دولت چهاردهم از همان روزهای ابتدایی حضورش را در راستای تلاش کرده تا وعده عدالت آموزشی را در قالب یک طرح ملی پیگیری کند.

در همین راستا، جلسه محرومیت‌زدایی از فضاهای آموزشی به منظور بررسی وضعیت پیشرفت نهضت توسعه عدالت در فضاهای آموزشی برگزار شد تا آخرین اقدامات اجرایی و عملیاتی در این زمینه مورد بررسی قرار بگیرد. مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور و یکبار دولت در اجرای طرح بزرگ ملی عدالت آموزشی را رویکرد پابین به بالا و مردم‌محور عنوان کرد که «ویژگی مهم این طرح حذف بوروکراسی اداری، عدم اتکا به بودجه‌های دولتی و جلب مشارکت مردم برای تأمین منابع مالی و همچنین ساخت‌وساز در کنار کمک دیگر نهادهای حمایتی است.» این جلسه با حضور اعضای جامعه خیرین مدرسه‌ساز و نمایندگان بنیاد برکت، بنیاد علوی و سازمان بسیج سازندگی برگزار شد و رئیس‌جمهور ضمن قدرانی از مشارکت و اقدامات ارزشمند این نهادها در محرومیت‌زدایی از فضاهای آموزشی در کشور گفت: دولت نیز در این راستا هم در بُعد وظایف قانونی خود و هم در بُعد حمایتگری از توسعه امور خیریه در کشور از شما پشتیبانی خواهد کرد و برای رفع موانع و تسهیل این گونه اقدامات از هیچ تلاشی فروگذار نخواهد کرد.

افزایش محدودیت‌های حج از سوی عربستان

چند هفته‌ای از آغاز ثبت‌نام‌های حج تمتع می‌گذرد و حالا که ثبت‌نام به روزهای آخر رسیده، اخبار مربوط به نحوه سفر زائران ایرانی در مرکز توجه قرار گرفته است. براساس آخرین اطلاعاتی که حج‌ات اسلام و المسلمین سید عبدالفتاح نواب، نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت اعلام کرده: «برای حج تمتع ۱۴۰۴ برنامه‌ریزی شده است تا از هوپامی‌های ایرانی و خارجی برای انتقال زائران کشورمان استفاده شود.» نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت با بیان اینکه کارهای مقدماتی برای تأمین ارز انجام شده است و امیدواریم امسال نسبت به سال قبل زودتر به سرانجام برسد، افزود: هتل‌ها نیز برای ابراهیم زائران ایرانی در مکه و مدینه اجاره شده و قراردادهای تدارکات نیز در حال انجام است.

نواب با اشاره به شرایط حج ۱۴۰۴ نسبت به ۱۴۰۳ گفت: آن‌شالله حج پیش‌رو در همان سطح انجام خواهد شد. البته محدودیت‌های ایجاد شده توسط کشور میزبان (عربستان) بیشتر شده و نیاید‌های زیادی را اعلام کرده‌اند که امیدوارم تجدید نظر کنند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که تقریباً ۱۴ میلیون آمریکایی از نسل موسوم به هزاره (اوایل دهه ۱۹۷۰ تا اوایل دهه ۱۹۸۰) از ۲۲ میلیون نفر (۱۹۹۵ تا ۲۰۱۰) هنوز با خانواده یا حداقل یک عضو از خانواده خود زندگی می‌کنند.

داده‌ها

فوت و فن در یافت یارانه برای خرید کتاب

طرح «فروش حضوری و مجازی کتابفروشی‌ها» ویژه ایام دهه فجر از دوازدهم بهمن، جمعه آغاز شده و در این طرح برای همه ایرانیان، امکان خرید کتاب با استفاده از یارانه در نظر گرفته شده است. براساس اطلاعیه‌ای که «خانه کتاب و ادبیات ایران» منتشر کرده است، این طرح شامل خرید مجازی و حضوری می‌شود:

۳۵۰ کتابفروشی فعال در طرح

۲۵۰,۰۰۰ تومان یارانه برای خرید تا سقف یک میلیون تومان

هزینه پست در این طرح برای خریداران و کتابفروشی‌ها رایگان است. علاقه‌مندان برای استفاده از این طرح و تهیه کتاب‌های مورد نیاز خود ۱۰ اسفند در یک خانواده، مشترک زندگی کنند، و همچنین اطلاع از کتابفروشی‌های عضو این سامانه (برای خرید حضوری) می‌توانند به نشانی bazarketab.ir مراجعه کنند.

براساس این گزارش به نظر می‌رسد که بسیاری از هزاره‌ها و زومرها (نسل Z) تمایلی به تغییر در روند زندگی خود ندارند. ۱۴ درصد از هزاره‌ها پیش‌بینی می‌کنند حداقل ۱۰ سال در یک خانواده، مشترک زندگی کنند، در حالی که زومرها تا حدودی خوش‌بین‌تر هستند و تنها ۶ درصد آنها همین روال را در بزرگسالی خود تصور می‌کنند.